

ՓՈՐՁԱԳԻՏԱԿԱՆ ԷԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
Չարենցավան համայնքի կարիքների համար թափառող կենդանիների
վնասագերծման (ստերիլացման) ծառայությունների մատուցման
վերաբերյալ փաստաթղթերի և լուսանկարների անկախ վերլուծության
արդյունքների մասին

Կազմման ամսաթիվը՝ 26 ապրիլի, 2026 թ.

Ուսումնասիրության օբյեկտ՝ թիվ ՉՅ-ԷԱԾՃԲ-2025/3-1 պայմանագրի կատարման հետ կապված պայմանագրային, ֆինանսական, բժշկական փաստաթղթեր և լուսանկարներ:

Ում՝ «Արդարության տուն» իրավապաշտպան ՀԿ

Ով է իրականացրել վերլուծությունն ու կազմել եզրակացությունը (փորձագետ)՝ «Շուն ու Կատու» անասնաբուժական կլինիկայի ղեկավար («ՎԵՏՄԻՐ» ՍՊԸ, ք. Վանաձոր, Լոռի, Հայաստան)՝ **Վասիլի Անդրեանիչ Մալուկով**:

1. ՆԵՐԱՃԱԿԱՆ ՄԱՍ ԵՎ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Փորձագիտական վերլուծության է ներկայացվել տվյալների զանգված, որը ներառում է 124 ֆայլ (PDF ձևաչափով փաստաթղթերի պատճեններ, .jpg, .jpeg ձևաչափով պատկերներ), որոնք վերաբերում են Չարենցավան համայնքում (Կոտայքի մարզ, ՀՀ) թափառող կենդանիների թվաքանակի կարգավորման ծրագրի իրականացմանը:

Ուսումնասիրվող պայմանագրի հիմնական պարամետրերը.

- **Պայմանագրի համարը**՝ ՉՅ-ԷԱԾՃԲ-2025/3-1 (նաև հանդիպում է որպես ՉՅ-ԷԱԾՃԲ-2025/3-1):
- **Կնքման ամսաթիվը**՝ 17 հունվարի, 2025 թվական:
- **Պատվիրատու**՝ Չարենցավանի համայնքապետարան:
- **Կատարող**՝ ԱԶ «Վերոնիկա Հակոբյան Անդրանիկի»:
- **Պայմանագրի առարկան**՝ Թափառող կենդանիների ստերիլացման/վնասագերծման ծառայությունների մատուցում:
- **Ծառայությունների ծավալը**՝ 165 գլուխ:
- **Միավորի արժեքը**՝ 22,653.33 ՀՀ դրամ:
- **Պայմանագրի ընդհանուր արժեքը**՝ 3,737,799.45 ՀՀ դրամ:

Ֆինանսական կատարողական (ըստ հանձնման-ընդունման ակտերի և հաշիվ-ապրանքագրերի).

- Ակտ/Հաշիվ № 1: 75 կենդանու համար՝ 1,698,999.75 ՀՀ դրամ գումարի չափով:
- Ակտ/Հաշիվ № 2: 75 կենդանու համար՝ 1,698,999.75 ՀՀ դրամ գումարի չափով:
- Ակտ/Հաշիվ № 3: 15 կենդանու համար՝ 339,799.95 ՀՀ դրամ գումարի չափով:

Ներգրավված անձնակազմ և կապալառուներ.

- **Անասնաբույժ**՝ Էդվարդ Նազարյան (Աշխատանքային պայմանագիր № 1-25, 13.02.2025թ.):
- **Անասնաբույժի օգնական**՝ Վալյա Սերոբյան (Աշխատանքային պայմանագիր № 2-25, 13.02.2025թ.):
- **Թափոնների հեռացման կապալառու**՝ «ԷԿՈԼՈԳԻԱ Վ.Կ.Յ.» ՍՊԸ (Պայմանագիր № 31, 14.02.2025թ.):
- **Օգտագործվող տրանսպորտային միջոց**՝ ԳԱՁ 2705 (\$ուրգոն, ըստ տեխանձնագրի):

2. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՔԸ

Մատուցված անասնաբուժական ծառայությունների որակի գնահատումն իրականացվել է դրանց համապատասխանությունը միջազգայնորեն ընդունված մարդասիրական անասնաբուժության ստանդարտներին և **CNVR** (Որս, Ստերիլացում, Պատվաստում, Վերադարձ) ծրագրերի արձանագրություններին, մասնավորապես՝

- **WOAH** (Կենդանիների առողջության պահպանման համաշխարհային կազմակերպություն). Terrestrial Animal Health Code, Chapter 7.7 "Dog Population Management" (2024թ. խմբ.):
- **ASV** (Կացարանների անասնաբույժների ասոցիացիա). 2016 Veterinary Medical Care Guidelines for Spay-Neuter Programs:
- **AAHA** (Ամերիկյան կենդանիների կլինիկաների ասոցիացիա). 2020 Anesthesia and Monitoring Guidelines և 2022 Pain Management Guidelines:
- **WSAVA** (Փոքր կենդանիների համաշխարհային անասնաբուժական ասոցիացիա). 2024 Vaccination Guidelines:

3. ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ ԵՎ ՀԱՅՏՆԱԲԵՐՎԱԾ ԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐ

Ներկայացված փաստաթղթերի (աշխատանքային ծրագիր «Աշխ. ծրագիր.pdf», անասնաբույժի հայտարարություններ, հաշվառման մատյաններ «3 դեղորայք.pdf», սերտիֆիկատներ «սերտիֆիկատ.pdf») և լուսանկարների (թվագրված 11.03.2025, 23.03.2025, 09.09.2025) վերլուծությունը բացահայտել է կրիտիկական, համակարգային խախտումներ պայմանագրի կատարման բոլոր փուլերում:

3.1. Ասեպտիկայի, անտիսեպտիկայի և վարակիչ հսկողության կանոնների կոպիտ խախտումներ

Միջազգային ստանդարտները (WOAH, ASV) կատեգորիկ պահանջում են ապահովել ստերիլ վիրահատական դաշտ, օգտագործել ստերիլ վիրահատական ձեռնոցներ, դիմակներ և հագուստ՝ որովայնային վիրահատություններ կատարելիս: **Փաստացի տվյալներ (ըստ լուսանկարների).**

- Վիրաբուժական միջամտությունները (ներառյալ էգերի ստերիլացումը) իրականացվել են դրա համար չնախատեսված, **ոչ ստերիլ կենցաղային մակերեսների վրա`** փայտյա տախտակներ, պահարաններ, մոմլաթներ, կտորե ծածկոցներ և անմիջապես ԳԱՉ 2705 ֆուրգոնի հատակին/տախտակամածին:
- Բացակայում են ստերիլ միանգամյա օգտագործման վիրահատական սավանները:
- Բազմակի օգտագործման մետաղական գործիքները բաց վիճակում դրված են կեղտոտ փայտյա մակերեսների և կտորների վրա` չփվելով ոչ ստերիլ միջավայրի հետ, ինչը լիովին գրոյացնում է դրանց ստերիլությունը:
- Բացակայում է «մաքուր» և «կեղտոտ» գոտիների տարանջատումը: Վիրահատությունների գոտում առկա են կողմնակի առարկաներ, հեռախոսներ, աղբ, օգտագործված ներարկիչներ, ականջի պիտակների փաթեթավորումներ:
- Անձնակազմն օգտագործում է ձեռնոցներ, որոնք տեսողականորեն նման են սովորական գնման ձեռնոցների (ոչ վիրահատական ստերիլ), բացակայում է վիրահատական դիմակների և գլխարկների կանոնավոր օգտագործումը:

Եզրակացություն. Թափոնների հեռացման պայմանագրի առկայությունը և արտաքին անտիսեպտիկների (Յոդ, «Չեմի սփրեյ», «Լեոմեկոլ») կիրառումը կրում են բացառապես դեկորատիվ բնույթ և չեն փոխհատուցում վիրահատական ասեպտիկայի լիակատար բացակայությունը: Կենդանու որովայնի խոռոչ վարակ ներթափանցելու ռիսկը (պերիտոնիտ, սեպսիս) գնահատվում է որպես **կրիտիկական բարձր**:

3.2. Անզգայացման անվտանգության խախտումներ և ցավազրկման բացակայություն

Ըստ AAHA-ի և WOAH-ի` վիրաբուժական ստերիլացումը պահանջում է խորը, հավասարակշռված (մուլտիմոդալ) անզգայացում և ցավի կանխարգելիչ բուժում: **Փաստացի տվյալներ (ըստ փաստաթղթերի և լուսանկարների).**

- Անասնաբույժ Էդվարդ Նազարյանի պաշտոնական պարզաբանման մեջ և հաշվառման մատյանում որպես «նարկոզ» և «ցավազրկող» միջոց նշված է բացառապես **«Կսիլա»** (քսիլազին) պրեպարատը:
- **Բժշկական փաստ.** Քսիլազինը հանդիսանում է սեդատիվ միջոց` կարճատև անալգետիկ ազդեցությամբ: Շների որովայնային վիրահատությունների համար քսիլազինի օգտագործումը որպես մոնոթերապիա **կատեգորիկ անթույլատրելի է:** Այն չի ապահովում գիտակցության կորուստ և խորը ցավազրկում, ինչի հետևանքով կենդանին անշարժացված է, բայց վիրահատության ընթացքում զգում է սուր ցավ և ծանրագույն դիստրես:
- Բացակայում են անզգայացման քարտերը: Լուսանկարներում չի արձանագրվել որևէ վերակենդանացման կամ մոնիտորինգային սարքավորում (թթվածնի բալոններ, Էնդոտրախեալ խողովակներ, պուլսօքսիմետրեր):

Եզրակացություն. Վիրահատական միջամտություններն իրականացվել են առանց համարժեք ընդհանուր անզգայացման և առանց ցավի պատշաճ վերահսկման, ինչը որակվում է որպես **դաժան վերաբերմունք կենդանիների նկատմամբ:**

3.3. Հետվիրահատական մոնիտորինգի, որսի և տեղափոխման կանոնների խախտում

Փաստացի տվյալներ.

- Կենդանիները (ինչպես վիրահատությունից առաջ, այնպես էլ անմիջապես հետո) զանգվածաբար կուտակված են ԳԱՀ 2705 ֆուրգոնի կեղտոտ հատակին:
- Բացակայում են անհատական վանդակները: Դեղորայքային քնի մեջ գտնվող շները պառկած են միմյանց վրա կամ միմյանց սեղմված:
- Արձանագրվել է որսի կոշտ միջոցների կիրառում (երկար օղակով սեղմում արդյունաբերական տարածքի հատակին), ինչը առաջացնում է սուր սթրես և վնասվածքների ռիսկ:

3.4. Պատվաստման արձանագրության կեղծում և մակնշման ռիսկեր

Փաստացի տվյալներ.

- Հաշվետվության մեջ որպես «վիրուսային հիվանդությունների կանխարգելման» միջոց նշված են «Գլոբկան» և «Կինորոն»: «Գլոբկանը» իմունոգլոբուլին է (շիճուկ) և **չի հանդիսանում պատվաստանյութ կատաղության դեմ**:
- 165 գլուխ կենդանիների կատաղության դեմ լիարժեք պատվաստման փաստաթղթային հաստատում (սերիա, համար, պիտակներ) ներկայացված քարտերում չկա:

4. ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հիմնվելով թիվ ՉՀ-ԷԱԾՃԶԲ-2025/3-1 պայմանագրի վերաբերյալ ներկայացված փաստաթղթերի և լուսանկարների համակողմանի վերլուծության վրա, փաստում են.

1. **Լիակատար անհամապատասխանություն անասնաբուժության միջազգային ստանդարտներին.** Մատուցված ծառայությունները կոպտորեն խախտում են WOAH, ASV և AAHA հիմնարար արձանագրությունները:
2. **Կրիտիկական վտանգ կենդանիների կյանքին և առողջությանը.** Վիրահատական դաշտի ստերիլության համակարգային բացակայությունը (վիրահատություններ տախտակների վրա և ավտոմեքենայի կեղտոտ թափքում), ոչ համարժեք նարկոզի մեթոդների կիրառումը և ցավազրկման բացակայությունը վկայում են այն մասին, որ վիրահատությունն ուղեկցվել է ցավի պատճառմամբ և հետվիրահատական բարդությունների (պերիտոնիտ, սեպսիս, մահ) բարձր հավանականությամբ:
3. **Բժշկական փաստաթղթերի անվավերություն.** Ներկայացված ակտերը և պայմանագրերը ստեղծում են միայն կատարման բյուրոկրատական պատրանք: Միջամտության անվտանգությունը հաստատող առանցքային փաստաթղթերը բացակայում են:
4. **Կատաղության դեմ պատվաստման հաստատման բացակայություն.** Նշված պրեպարատների կիրառումը չի փոխարինում կատաղության դեմ պարտադիր պատվաստմանը, ինչը վտանգի տակ է դնում Չարենցավան համայնքի համաճարակաբանական անվտանգությունը:

Ամփոփում. Լուսանկարներում և հաշվետվություններում արձանագրված գործընթացը ոչ թե շների պոպուլյացիայի կառավարման բարձրորակ անասնաբուժական ծրագիր է (CNVR), այլ հակասանիտարական պայմաններում տրավմատիկ վիրահատական միջամտությունների հոսքային իրականացում, որը զուգորդվում է կենդանիների

Կ.Ա. Մալյուկով _____

[Handwritten signature]

